

Haarlem, oktober 2017

Het is Directeuren van Teylers Stichting een genoegen u uit te nodigen voor drie winterlezingen, die zullen worden gehouden door Leden van Teylers Genootschappen in de gehoorzaal van Teylers Museum.

Zondag 26 november 2017 om 13.00 uur

Spreker: **Prof. dr. ir. Wim van Saarloos**, Hoogleraar Theoretische Natuurkunde te Leiden, Vicepresident van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) te Amsterdam.

Polderwetenschap: internationale positie van onze huidige wetenschap vanuit de historie geduid

De unieke collectie en historie van Teylers museum zijn nauw verbonden met de wetenschap in ons land en met de rol die vooraanstaande wetenschappers als Lorentz op het internationale vlak gespeeld hebben. In deze voordracht verkennen we hoe verschillende polderelementen, die onze cultuur, werkwijze en historie kenmerken, ons wetenschapssysteem gevormd hebben en ten grondslag liggen aan de huidige unieke kenmerken en sterktes. Tenslotte vertalen we dit inzicht in enkele belangrijke lijnen naar de toekomst.

Zondag 28 januari 2018 om 13.00 uur

Spreker: **Prof. dr. Marcel Barnard**, Hoogleraar Praktische Theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit te Amsterdam. Bijzonder hoogleraar Liturgiewetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Buitengewoon Hoogleraar Praktische Theologie aan de Universiteit van Stellenbosch, Zuid-Afrika.

Stemmen uit broos lompenpapier. Queeste in een druksel van H.N. Werkman, *Ascensus ad inferos* (1942)

Marcel Barnard raakte gefascineerd door een exemplaar van een 'druksel' van H.N. Werkman, *Ascensus ad inferos*, dat hij zich verwierf, en verloor zich in een queeste naar de stemmen die uit het oude papier oprijzen. Stemmen van negentiende eeuwse leerlingen van een kleinseminarie wier namen op de bladen worden genoemd, maar ook de stemmen van Simon Vestdijk en August Henkels van wie gedichten op de bladen zijn afgedrukt, en natuurlijk de stem van Werkman zelf. Stemmen die vertellen van geleerdheid en missie, maar ook van kindermisbruik, oorlog en antisemitisme, en die de eigenaar van het blad voortdurend de vraag stellen waar hij zelf staat. In zijn lezing zal de spreker zijn gehoor meenemen op zijn tocht in dit druksel van Werkman.

In opdracht van de 'Schipper van de Blauwe Schuit' — een dominee, een classica en een chemicus — maakt de drukker H.N. Werkman in de oorlog een aantal bladen met teksten en afbeeldingen, die zij, ter bemoediging in donkere tijden, naar vrienden en abonnees zenden. Een van die bladen is *Ascensus ad inferos*, dat in een oplage van 50 exemplaren verschijnt.

Het blad gedrukt op oud lompenpapier, dat eerder in de negentiende eeuw was gebruikt als kasboek en leerlingenadministratie van kleinseminarie Beekvliet. Ieder exemplaar is beschreven met andere namen en cijfers, en is daarom uniek. Over het negentiende eeuwse handschrift heen zijn twee sonnetten gedrukt, een van Simon Vestdijk en een van August Henkels, een van de 'Schipper van de Blauwe Schuit'. Die beide heren vonden het oude kasboek op de zolder van Beekvliet, toen zij in de oorlog er als gijzelaars van de Nazi's werden vastgehouden. Voorop prijkt een afbeelding die Werkman ontwierp van twee koddige prelaten in een koorgestoelte: Vestdijk en Henkels op de zolder van Beekvliet.

Zondag 25 februari 2018 om 13.00 uur

Spreker: **Drs. Arent Pol**, Onderzoeker faculteit Archeologie, Universiteit Leiden.

Het raadsel van de Rooswijk en muntmeester Jan Knol

Onlangs is een tweede ronde van maritiem archeologisch onderzoek begonnen op het wrak van een 18e eeuwse VOC-schip voor de Engelse kust. Zo'n 15 jaar geleden werd al eens een grote hoeveelheid zilveren baren, Spaanse matten en Nederlandse dukatons geborgen. Dit materiaal biedt ons inzicht in diverse aspecten van de geschiedenis, op zowel mondiale als regionale schaal, in economisch en sociaal opzicht. Die zilveren ridders behoorden namelijk niet tot de officiële lading, maar werden gesmokkeld, ongetwijfeld voor (particuliere) winstdoeleinden. Diverse munthuizen in de Republiek, waaronder het Westfriese, faciliteerden met hun productie de handel van de VOC en haar personeel, dat daarmee het monopolie van de eigen werkgever omzeilde.

U bent van harte welkom op deze vrij toegankelijke bijeenkomsten.

www.teylersmuseum.nl